

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer

4097020

Onderwerp: Toekomst herdenking Slag om Arnhem

Kernboodschap

Bij de begrotingsbehandeling 2023 heeft de gemeenteraad de motie Een brug naar de toekomst (22M132) aangenomen met het verzoek om voor de begrotingsbehandeling 2024 met een voorstel te komen hoe we het herdenken van de Slag om Arnhem, in het bijzonder Bridge to Liberation, vorm gaan geven na het Kroonjaar 2024. Wij hebben adviesbureau BMC de opdracht gegeven om een advies op te stellen over de doelstellingen en ambities van het herdenken voor de jaren na 2024 en daarbij scenario's te schetsen met bijbehorende consequenties. In dit raadsvoorstel informeren wij u over de uitkomsten van het onderzoek 'Brug naar de Toekomst - De herdenking van de Slag om Arnhem' en stellen wij u voor in te stemmen met het voorstel om – naast de jaarlijkse herdenking in de Eusebiuskerk en de Berenkuil - in de kroonjaren een groot event te organiseren en daarnaast een jaarlijks doorlopend programma. De precieze invulling en organisatie zullen we de komende periode verder uitwerken. Hiermee is de motie Een brug naar de toekomst (22M132) afgedaan.

Voorstel

1. Kennis te nemen van de resultaten van het BMC-onderzoek "Brug naar de Toekomst - De herdenking van de Slag om Arnhem".
2. In te stemmen met het voorstel om - naast de jaarlijkse herdenking in de Eusebiuskerk en de Berenkuil - een groot event in de kroonjaren te organiseren en daarnaast een jaarlijks doorlopend programma.
3. Het college opdracht te geven de invulling en de organisatie verder uit te werken.

Inleiding

De achtergrond

Herdenken is onlosmakelijk verbonden met onze stad. Het is de Slag om Arnhem, het verhaal van de brug te ver, de enorme impact van dit kantelpunt in de geschiedenis, dat onze inwoners en de regio verbindt. Sinds 2014 is er veel veranderd als het gaat om het herinneren en herdenken van de Slag om Arnhem. In regionaal verband is de samenwerking tussen de vier Airborne-gemeenten geprofessionaliseerd en geïntensiveerd. Ook is er een forse investering gedaan om het herdenken en herinneren van de Slag om Arnhem zichtbaar maken in onze stad: Airborne at the Bridge, het

Jacob Groenewoudplantsoen, de trappen aan de Rijnkade en het monument De Vlucht als herinnering aan de grootscheepse evacuatie.

In 2014 nam Arnhem in het kader van de 70ste herdenking van de Slag om Arnhem (kroonjaar) het initiatief voor een eenmalig speciaal programma met een vernieuwende publieksherdenking van de Slag om Arnhem. Dit resulteerde in de Bridge to Liberation Experience, een multimediaal event bij de John Frostbrug met een groot bereik en veel herkenning bij brede lagen in de samenleving. In 2015 volgde een tweede editie. Het succes van de events leidde tot de oprichting van de stichting Bridge to Liberation, die sinds 2016 verantwoordelijk is voor de Experience. De stichting heeft zich als doel gesteld om op een nieuwe manier, met een breed publiek, stil te staan bij de Slag om Arnhem en de impact van de oorlog. De experience is een totaalbeleving: een wereld van 360 graden met muziek, visuele effecten, film en dans. Deze formule is in de afgelopen negen edities grotendeels hetzelfde gebleven.

De motie

Het rondkrijgen van de middelen bleek de afgelopen jaren elke keer een enorme uitdaging. Met financiële pleisters als amendementen, de begroting 2023 en garantstelling zijn de middelen telkens aangevuld zodat Bridge to Liberation kan doorgaan. De financiële vraag vanuit de stichting aan de gemeente is in de afgelopen jaren structureel gegroeid, terwijl de ambitie en de formule van Bridge to Liberation hetzelfde zijn gebleven.

Wij verwachten dat deze financiële druk in de komende jaren zal toenemen. De bijdragen van de provincie en van het vfonds, twee andere grote financiële bronnen, zijn na 2024 niet zeker. Ook de begrote middelen voor de afgelopen editie van 2023 bleken niet voldoende. Bij de begrotingsbehandeling 2023 heeft de gemeenteraad de motie Een brug naar de toekomst (22M132) aangenomen met het volgende verzoek:

- Zich in te zetten voor een 80ste herdenking, in 2024, met een Bridge to Liberation Experience die ook regionaal en nationaal maximale betekenis heeft en die een basis vormt voor in ieder geval eens in de vijf jaar een relevante herdenking met grotere zichtbaarheid;
- Voor de begroting van 2024 met een voorstel te komen hoe we na 2024 invulling blijven geven aan de Slag om Arnhem-herdenking in het algemeen en De Bridge to Liberation in het bijzonder, inclusief een financiële paragraaf;
- Daarbij in overweging te nemen dat het onwenselijk is structureel een dergelijk hoge financiële bijdrage te leveren, en daarom eens in de vijf jaar grootschalig te herdenken, en in de overige jaren betekenisvol maar kleinschaliger;
- De betrokken stakeholders mee te nemen in het te maken voorstel.

BMC-onderzoek

Wij hebben aan adviesbureau BMC de opdracht gegeven om een advies te geven over de doelstellingen en ambities van het herdenken voor de jaren na 2024 en daarbij scenario's te schetsen met bijbehorende consequenties.

Op basis van onderzoek, interviews met veel betrokken partijen en reacties vanuit bewoners door een online enquête, is de conclusie dat er breed draagvlak en waardering is voor de herdenking in de Eusebiuskerk en de ceremonie in de Berenkuil.

Bridge to Liberation als grootschalige publieksherdenking wordt over het algemeen wel gewaardeerd, maar er zijn ook veel kritische geluiden: het concept is niet meer van deze tijd, ieder

jaar dezelfde opzet, jongeren worden maar beperkt bereikt, lokale en regionale partners geven aan dat ze samenwerking missen.

Naar aanleiding van deze gesprekken heeft BMC een viertal scenario's geformuleerd die vervolgens afgewogen zijn tegen een aantal uitgangspunten: continuering van de herdenking in de Eusebiuskerk en de ceremonie in de Berenkuil/ heldere ambities/ duidelijke doelgroep en bijbehorende prestatieafspraken/ lokale en regionale samenwerking/ realistische financiering.

De scenario's die BMC heeft geformuleerd zijn:

Scenario 1: Continueren van de huidige manier van herdenken: de herdenking in de Eusebiuskerk, de ceremonie in de Berenkuil en de Bridge to Liberation blijven ongewijzigd.

Scenario 2: Groot evenement in kroonjaren: de herdenking in de Eusebiuskerk en de ceremonie in de Berenkuil blijven ongewijzigd, daarnaast is er in de kroonjaren een groot event. In alle andere jaren is er ruimte voor een beperkt doorlopend programma gericht op specifieke doelgroepen, zoals bijvoorbeeld jongeren.

Scenario 3: Brede doorlopende programmering in de stad en regio: herdenking in de Eusebiuskerk en de ceremonie in de Berenkuil blijven ongewijzigd. Daarnaast is er een breed doorlopend programma in alle jaren. In de kroonjaren is er geen grootschalig publieksevenement.

Scenario 4: Combinatie van kroonjaren en breed programma: de herdenking in de Eusebiuskerk en de ceremonie in de Berenkuil blijven ongewijzigd. In de kroonjaren is er een groot publieksevenement en daarnaast een uitgebreide jaarrond programma in de stad en de regio.

Tabel op basis van BMC

Score uitgangspunten per scenario	Scenario's volgens BMC			
	1	2	3	4
Herdenken Berenkuil en Eusebiuskerk	+	+	+	+
Scherpere ambities	+/-	+	+	+
Duidelijke doelgroepen en prestatieafspraken	+/-	+	+	+
Intensivering lokale en regionale samenwerking	-	-	+	+
Realistische en duurzame financiering	-	+	-/+	-/+

Het voorstel:

Op basis van de conclusies uit het rapport en de uitgangspunten die in de motie zijn meegegeven, stellen we een scenario voor waarin de kracht van een groot event wordt gecombineerd met een beperkte doorlopende programmering. Dit komt overeen met scenario 2 van BMC.

Beoogd effect

Blijvend aandacht schenken aan de herdenking van de Slag om Arnhem op een manier die past binnen de financiële kaders en die ook voor de jongere generatie betrokkenheid bij deze geschiedenis creëert en die verbinding legt met de huidige tijd.

Argumenten

2.1 *We zien de kracht van een groot laagdrempelig event*

Het publiek heeft grote waardering voor Bridge to Liberation als grootschalig, breed toegankelijk, laagdrempelig publieksevenement. Dit willen we graag behouden door in de kroonjaren een groot evenement te organiseren.

2.2 *We gaan uit van de beschikbare financiële middelen*

Binnen de beschikbare middelen zien we de mogelijkheid om te sparen voor een kroonjaar en een beperkt programma in de tussenliggende jaren te organiseren. Wij hebben daarnaast structureel budget voor Slag om Arnhem waaruit we nu incidentele projecten en initiatieven financieren zoals Bridge to the Future, tentoonstellingen zoals Helmen vol Verhalen en Ik kom terug, etc. Dit zullen wij blijven doen. Hiermee zien we voldoende mogelijkheden om de geschiedenis levend te houden. Scenario 2 van BMC gaat uit van ruimere financiële kaders dan die beschikbaar zijn. We zien echter voldoende mogelijkheden om met minder middelen dit scenario uit te werken.

2.3 *We willen graag de doelgroep jongeren extra bereiken*

Wij zien dat met de huidige initiatieven de jongeren uit de gemeente Arnhem onvoldoende worden bereikt. Daarom stellen we voor om in de tussenliggende jaren vooral in deze doelgroep te investeren. Op welke manier wij dit het meest effectief kunnen doen zal nader uitgewerkt worden.

Kanttekeningen en risico's

2.1 *Hoe kunnen we jongeren blijven betrekken.*

Uit het onderzoek blijkt dat de doelgroep jongeren beperkt betrokken is bij de herdenkingen. De programmering in de tussenliggende jaren kan daar invulling aan geven. Ook voor het event in het kroonjaar kunnen we doelstellingen meegeven om meer jongeren te betrekken.

3.1 *Hierbij moet een organisator worden gezocht.*

De organisatie van een grootschalig event in de kroonjaren zullen wij verder uitwerken. Wij gaan kijken wat daarvoor de meest passende vorm is en op welke manier we de organisatie hiervan willen organiseren. Het BMC-onderzoek geeft ook suggesties mee die we zullen betrekken bij de uitwerking.

Participatie

Voor het externe onderzoek is met een breed spectrum aan betrokkenen gesproken: interviews met lokale en regionale stakeholders en betrokken partijen, een bijeenkomst waarin de scenario's

in grote lijnen zijn getoetst en een online enquête, die via verschillende sociale mediakanalen onder de aandacht is gebracht.

Financiën

In dit voorstel wordt om de vijf jaar een grootschalige herdenking georganiseerd. Hier is een budget van ca € 1 miljoen voor nodig. Dit budget wordt gevormd door elk jaar € 200.000 te reserveren en toe te voegen aan de bestemmingsreserve Evenementen. De bekostiging van de (kleinschalige) jaarlijkse activiteiten voor de doorlopende programmering wordt geschat op € 55.000. Ook andere organisaties zoals het fonds en de provincie Gelderland dragen bij aan de herdenkingen. Wij zullen ons blijven inzetten dat deze organisaties ook in de toekomst een bijdrage blijven leveren.

In principe past dit voorstel vrijwel geheel binnen het structurele budgetkader. In de huidige begroting werd al rekening gehouden met een jaarlijkse toevoeging aan de reserve voor herdenkingen in kroonjaren. Door de verwerking van het amendement 22A66 is het budget in de jaren 2025 en 2026 niet toereikend. Ten behoeve van het evenement in kroonjaar 2024 zijn de budgetten 2025 en 2026 vervroegd ingezet en derhalve niet meer beschikbaar ten behoeve van de herdenking in het volgende kroonjaar 2029. Dit kan opgelost worden binnen de huidige begroting. De dekking komt uit bestemmingsreserve evenementen en betreft de jaren 2025 en 2026.

Uitvoering

In 2024 wordt groots stilgestaan bij het kroonjaar van de herdenking. Dat betekent dat in 2029 het volgende kroonjaar is. In de tussenliggende jaren zal een doorlopende programmering worden georganiseerd en wordt er voor het komende kroonjaar gespaard. De opzet, de uitvoering en de rol van de gemeente worden na het besluit verder uitgewerkt.

Communicatie

Na besluitvorming zullen de direct betrokkenen waaronder de Stichting Bridge to Liberation worden geïnformeerd. We zullen in de communicatie over het huidige kroonjaar ook aandacht schenken aan de toekomstige vorm.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- BMC-onderzoek "Brug naar de Toekomst - De herdenking van de Slag om Arnhem"

Besluit van

Zaaknummer

4097020

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 20 februari 2024, nummer: 4097020;

gelet op artikel 147, lid 2 van de Gemeentewet;

besluit:

1. Naast de jaarlijkse herdenking in de Eusebiuskerk en de Berenkuil een groot event in de kroonjaren te organiseren en daarnaast een jaarlijks doorlopend programma.
2. Het college opdracht te geven de invulling en de organisatie verder uit te werken.

De griffier,

De voorzitter,